

Heilige Drie-eenheid (Exodus 34,4b-6.8-9; Johannes 3,16-18)
Overweging 15 juni 2014 door Theo Brock

Vandaag, op het feest van de Heilige Drie-eenheid, vieren we wat we eigenlijk niet bevatten en benoemen kunnen: we vieren wie God is. Wie is God? Sinds de mens op aarde is, worstelt hij met deze vraag. Mogelijk worstelt u ook met die vraag of merkt u dat uw kinderen of de Turkse groenteboer in de wijk, een totaal ander beeld van God hebben. In verschillende culturen, in verschillende tijdvakken van de geschiedenis en in de verschillende fasen in een mensenleven kan God op diverse manieren beleefd worden. We noemen Hem Vader, Zoon en heilige Geest, Schepper, Bevrijder, Allerhoogste, Almachtige, Eeuwige, Koning van de Volkeren, Opperwezen, Bron van liefde, Bezieler, Begin en Einde en nog zoveel meer.

Misschien hangt u het beeld aan van een persoonlijke God. De Bijbel spreekt dan ook meestal van God in persoonlijke termen: als een persoon die is, die spreekt, die ziet, hoort, handelt en liefheeft. Enerzijds is dat een logisch beeld omdat we vaak onszelf als maatstaf nemen om andere personen en persoonlijkheden te begrijpen. Anderzijds kan het beeld van een persoonlijk God ook tot kinderlijke voorstellingen leiden zoals een wijze man die hoog in de hemel op een wolk zetelt. Alhoewel in Bijbelverhalen het wezen van God in de regel voor het oog verborgen blijft (o.a. de wolk in de eerste lezing van vandaag) kan het beeld van de persoonlijke God als te beperkt ervaren worden. Misschien bent u van mening dat het mysterie van God beter in abstracte termen uitgedrukt kan worden, zoals Liefde, Genade, Bezieling, of het ordenend principe dat aan alle wezens en dingen ten grondslag ligt. God als ordenend principe staat bijvoorbeeld niet op gespannen voet met de evolutieleer.

In de eerste lezing van vandaag laat God zich kennen als een levende werkelijkheid die ontmoeting en communicatie zoekt. Heel mooi is weergegeven hoe die ontmoeting en communicatie tussen Mozes en God tot stand komt. Mozes bestijgt de berg Sinaï met twee nieuwe stenen platen. Twee nieuwe stenen platen omdat Mozes uit woede de eerste stenen platen, met daarop de tien geboden, heeft stukgeslagen. Dit omdat in zijn afwezigheid het Joodse volk in een moment van zwakte een gouden kalf ging aanbidden.

Terug naar de geselecteerde tekst van vandaag: Mozes stijgt op, en God daalt neer. Afstand wordt overbrugd. Alhoewel het wezen van God verborgen blijft in een wolk is het heel bijzonder dat Hij zich aan Mozes bekend maakt als de HEER, of beter gezegd als JHWH, wat betekent "Ik-zal-er-zijn-voor-jou". Dat laatste wordt bevestigd omdat Mozes God hoort zeggen dat Hij een barmhartige, vergevingsgezinde en liefhebbende God is.

Welbeschouwd, de persoonlijke God uit de Bijbel die spreekt, handelt en liefheeft lijkt wel een beetje op ons. Wat wij kunnen doen, dat doet Hij ook. Maar, we kunnen dat gezichtspunt ook kantelen. God lijkt niet op ons, maar wij lijken op Hem: want staat niet in de Bijbel geschreven dat wij geschapen zijn naar Gods beeld en gelijkenis? Zo bezien wil God zo veel mogelijk van zichzelf in ons herkennen. Als dat zo is, en we horen in de eerste lezing dat God via Mozes zijn volk nabij wil zijn, dan zijn wij dus geschapen om elkaar nabij te zijn. God vergeeft zijn uitverkoren volk de misstap met het gouden kalf, dus ook wij worden opgeroepen om vergevingsgezind met elkaar om te gaan.

De God van het Oude Testament is ook de God van het Nieuwe Testament. In het evangelie hoorden we dat God de wereld zozeer heeft liefgehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven. Iets kostbaarders en dierbaarders dan je eigen kind kan niet gegeven worden, dat weet elke moeder en vader. In de evangelietekst hebben we ook gelezen dat God zijn Zoon niet naar de wereld heeft gezonden om de wereld te oordelen, maar om de wereld te redden. Dat is ook een oproep aan ons om niet te snel te oordelen over anderen. De korte evangelietekst van vandaag besluit met de woorden "*Wie in Hem gelooft, wordt niet geoordeeld, maar wie niet gelooft, is al veroordeeld omdat hij niet heeft geloofd in de Naam van de eniggeboren Zoon van God.*" Geen gemakkelijke taal. Ik heb die zin wel tien keer moeten lezen. "*Wie niet gelooft, is al veroordeeld omdat hij niet heeft geloofd in de Naam van de eniggeboren Zoon van God.*" Met de Zoon van God wordt uiteraard Jezus bedoeld. Ik weiger echter te geloven dat mensen die Jezus niet aanhangen al veroordeeld zijn. Geloven in de Naam van Jezus, wat kan dat betekenen? Opvallend is dat in de evangelietekst "Naam" met een

hoofdletter geschreven is. Er wordt dus de nadruk gelegd op de naam van Jezus. De naam Jezus kan vertaald worden als “JHWH is redding”; dus redding door “Ik-zal-er-zijn-voor-jou”. Misschien wordt bedoeld dat je jezelf veroordeelt als je een zwartkijker bent en niet in redding gelooft, als je niet open staat voor het visioen van Gods paradijs op aarde?

Voor Christenen is Jezus het grote voorbeeld. Welnu, wat leert Jezus ons over God? Jezus spreekt God liefkozend aan met “abba” – papa. Jezus toont ons dus dat God gezien kan worden als een liefhebbende Vader. Overigens, met evenveel recht kan over God gesproken worden als een liefhebbende Moeder. Het mooie beeld van God als liefhebbende Vader dat Jezus ons gegeven heeft, houdt in wezen in dat wij allen dezelfde oorsprong hebben. Niemand is meer mens dan de ander. Allen één afkomst. Dat maakt ons broers en zussen van elkaar want wij mogen ons allen kinderen van God noemen. Naast dat van de liefhebbende Vader, beschrijft Jezus in zijn parabellen God ook in andere beelden zoals dat van goede herder en eerlijke rechter. Welbeschouwd heeft Jezus aan zijn leerlingen niet geleerd dat God uit drie personen bestaat. Nergens in de Bijbel krijgen we uitleg over de Drie-ene God.

In zijn leven had Jezus door zijn doen en laten een onvergetelijke indruk achtergelaten. In de jonge kerk waren er Christenen die de mening waren toegedaan dat God in Jezus mens geworden was. Ze gingen Jezus als een God vereren. Andere christelijke groeperingen zagen Jezus meer als een grote profeet, als een grote heilige, die in woorden en daden de naam van JHWH, “Ik-zal-er-zijn-voor-jou”, in praktijk bracht. In hun visie was Jezus een verlichte mens onder de mensen, die rondtrok om te troosten, te genezen en te bevrijden. Om de eenheid binnen de christengemeenschap te bewaren was de kerk genoodzaakt hierover een standpunt in te nemen. De oplossing was de verkondiging van het mysterie van de heilige Drie-eenheid, waarin God opgevat wordt als Vader, Zoon en heilige Geest, drie personen, maar één in wezen.

Hoe dan ook, we kunnen ons afvragen wat de kerkelijke leer van de Drie-ene God voor ons, hier in Nijmegen en in het jaar 2014, betekenen kan. Duidelijk is dat we tegenwoordig niet meer zo de behoefte hebben om God te bewijzen en te definiëren. We hebben meer de behoefte Gods nabijheid in ons eigen leven te ervaren. We kunnen dat niet alleen met ons verstand, want God is een mysterie dat zich alleen met het hart goed laat zien. De theoloog Schillebeeckx die hier in Nijmegen aan de universiteit verbonden is geweest, zei hierover het volgende: *“We kunnen God niet bewijzen; we kunnen Hem wel aanwijzen. De voortvluchtige laat zijn sporen na: in de wonderen van de schepping, in ons geweten, in de liefde tussen mensen”*. Met andere woorden: We kunnen Gods sporen herkennen in de hele wereld, in de natuur, in de mysterieuze grootsheid van het heelal. Maar zeker niet minder belangrijk vinden we de sporen van de God van Jezus in onszelf en bij elkaar. Jezus heeft ons voorgeleefd dat we God vooral daar moeten zoeken waar mensen elkaar liefde en leven geven. God is daar waar je als mens voor de ander openstaat, daar waar het groter belang niet het onderspit delft van het eigenbelang.

Deze gedachte brengt me bij het andere thema van deze viering: vrijwilligersdag. Vrijwilligers verbonden aan deze kerk zetten zich in voor het groter belang. Een wezenlijk kenmerk van vrijwilligers is liefdevolle verbondenheid maar ook eenheid in verscheidenheid. Verbondenheid en eenheid in verscheidenheid, laten dat nu ook de wezenlijke kenmerken van de Drie-ene God zijn! Kortom ook in onze vrijwilligers kunnen we de sporen van de Onnoembare herkennen.

Ik wens u en mij toe dat de liefde van God de Vader, de genade van zijn Zoon Jezus Christus, en de inspiratie van de heilige Geest nog lang met ons mogen zijn, en in het bijzonder met de vrijwilligers van onze geloofsgemeenschap.